

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Bestuurskundige Berichten oktober 1996

Arlaud, A.; Jong, M. de; Smolenaars, M-L.; Venema, J.P.

Citation

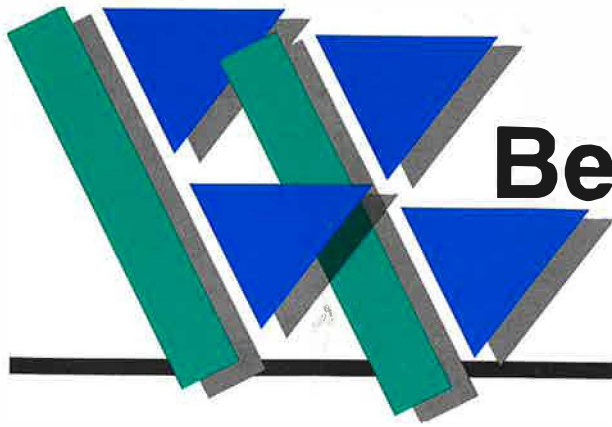
Arlaud, A., Jong, M. de, Smolenaars, M. -L., & Venema, J. P. (Eds.). (1996). Bestuurskundige Berichten oktober 1996. *Bestuurskundige Berichten*, 11(3). Retrieved from <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233997>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

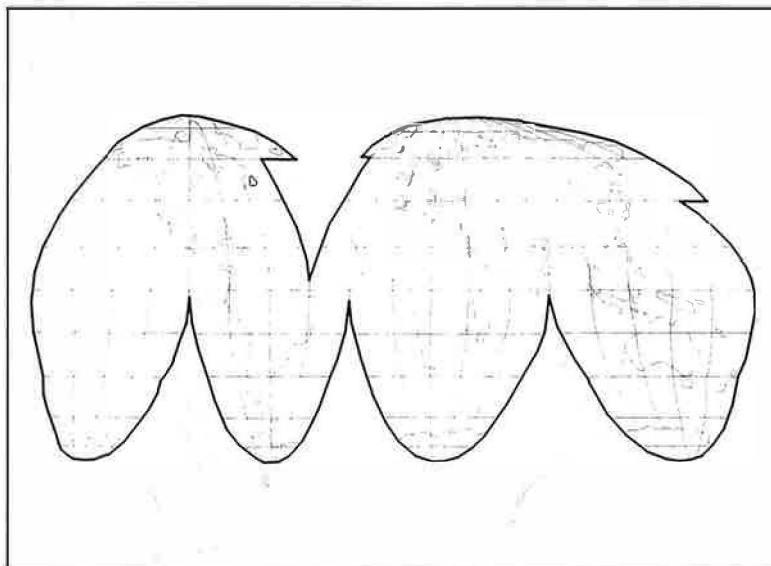
Downloaded from: <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233997>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Bestuurskundige Berichten

Vrede & Veiligheid

De (on)afhankelijkheid van Taiwan

Vrede & Veiligheid

extreem-rechts

Inhoudsopgave

Bestuurskundige Berichten vol. 11(1996), nr. 2 oktober 1996

De (on)afhankelijkheid van Taiwan <i>R. Barczuk</i>	4
Informatiedag Bestuurskundige & Arbeidsmarkt <i>M. de Jong</i>	6
Vrede & Veiligheid <i>J.P. Venema</i>	9
Het verstandshuwelijk tussen overheid en musea <i>J.P. Venema</i>	12
Signalement: <i>Handbook of Organisation Studies</i>	13
Boekbespreking: <i>De staat paraat ~ Jaap van Donselaar</i> <i>M. de Jong</i>	16
Column	19
Gelezen in...	20
Agenda	22

"Maar daarvoor moesten begin vorig jaar eerst driehonderdduizend watersnood-evacués worden *bedrogen*. [...] heb ik gesproken met een hotmetoot van de rijksoverheid. Ik vertrouw die man en hij heeft me verteld datt die hele operatie doorgestoken kaart was. De volksverhuizing was *in scène gezet* om de top van het ministerie er via de publieke opinie eindelijk toe te bewegen de dijken met spoed te versterken."

Piet Vroon in *Playboy* (september 1996)

Voorwoord

Met dit nummer neemt Marie-Louise Smolenaars afscheid als hoofdredacteur van Bestuurskundige Berichten. Namens de redactie en de lezers danken wij haar hartelijk voor de vele nummers die onder haar leiding zijn verschenen.

In deze BB aandacht voor het thema Vrede & Veiligheid. Met een achtergrond artikel over Taiwan, een artikel over de verloren gegane hoop op een Nieuwe Wereldorde en opnieuw aandacht voor extreem-rechts in de vorm van een boekbespreking.

Met ingang van dit nummer zijn er vier nieuwe rubrieken in de BB. In *Signalement* telkens een korte bespreking van een onlangs verschenen boek. De *Column* biedt eenieder die iets op zijn lever heeft de mogelijkheid zijn gal te spuien. *Gelezen in...* biedt een overzicht van verschillende vaktijdschriften. De *Agenda* biedt een overzicht van interessante activiteiten de komende maanden. De oude vertrouwde rubrieken als *Afgestudeerd en dan...* keren in het volgende nummer terug.

Veel leesplezier,

Peter Venema

Colofon

Redactieadres: Bestuurskundige Berichten, p/a B.I.L., Postbus 9555, 2300 RB Leiden, telefoon 071-5273696, fax 071-5273979

Hoofdredacteur: J.P. Venema

Eindredactie: J.P. Venema

Redactie: A. Arlaud, M. de Jong, M.L. Smolenaars, J.P. Venema

Lay-out: J.P. Venema

Redactieraad: mr. M.A.P. Bovens, M.L. Gevers-Breusers, drs F. Jorna, dr F.M. van der Meer, dr J. de Vries

Druk: Drukkerij Faculteit der Sociale Wetenschappen

ISSN: 0920-5772

Copyright: 1996 B.I.L.

Bestuurskundige Berichten is een uitgave van de Bestuurskundige Interfacultaire vereniging Leiden (B.I.L.) en verschijnt vier maal per jaar. Het is niet toegestaan zonder toestemming van de redactie op enigerlei wijze het geheel of delen van dit nummer te reproduceren. Waar redacteurs op persoonlijke titel hun mening geven is deze niet noodzakelijkerwijs die van de gehele redactie.

Abonnement: Leden van de B.I.L. ontvangen Bestuurskundige Berichten gratis thuis. Voor niet-leden kost een abonnement f 16,- per jaar. Dit dient te worden voldaan op bankrekeningnummer 56.65.22.357 t.n.v. de B.I.L. Leiden, o.v.v. abonnement B.B. of op giro 9200 van ABN-Amro Leiden, o.v.v. B.I.L., rekeningnummer 56.65.22.357; abonnement B.B.

Kopij voor de redactie: Als WP5.1 bestand op 3.5 inch HD/DD zonder enige opmaakcodes met een uitdraai.

De (on)afhankelijkheid van Taiwan

Renilde Barczuk

Het zit niet lekker tussen China en Taiwan. De laatste vrije presidentsverkiezingen in Taiwan hebben dát wel bewezen. Taiwan is geen land, het is een provincie van China. Zowel Peking als Taipei zijn het daar over eens. Voor Peking is Taiwan echter een ongedurige provincie die zich aan China en het communisme moet onderwerpen. Taipei daartegen ziet China als onderdeel van een Nationalistische republiek die eens vanuit Taiwan hersteld zal worden.

Regering in ballingschap

In 1948 en 1949 vluchtten de leden van de Nationalistische regering van China voor het communisme. In Taiwan vestigden zij, onder leiding van Chiang Kai, een regering in ballingschap. Beschermd door de Amerikanen ontstond een regering voor heel China die het roer over kon nemen, op het moment dat het communisme voorgoed uit China verbannen zou worden.

Taiwan was het 'vrije gebied van de Republiek China', dat in Taipei haar tijdelijke hoofdstad kende. Alle hoge posten werden bezet door vastelanders, die de Nationalistische regering onvoorwaardelijk steunden. Alles stond in het teken van 'vernietiging van het communisme en glorieuze herovering van het vasteland'.

Chiang Kai regeerde Taiwan met harde hand. Nationalistische gedachten in de richting van een onafhankelijk Taiwan werden hardhandig de kop in gedrukt. Velen werden geëxecuteerd of langdurig gevangengezet. Degenen die hieraan wisten te ontkomen vluchtten naar het buitenland.

Versoepeling van het regime

Na zijn dood in 1975 werd Chiang Kai, na een kort intermezzo, opgevolgd door zijn zoon Ching-kuo. Met deze machtswisseling trad een versoepeling en democratisering van het gevoerde beleid op.

In de eerste plaats begon Ching-kuo met een 'taiwanisering' van het regime. Zowel in 1978 als in 1984 selecteerde hij een Taiwanese als vice-president. Na zijn dood in 1988 werd hij automatisch door een Taiwanese opgevolgd. Daarnaast tolereerde hij dat partijloze opposi-

tiegroepen zich illegaal verenigden in de Democratisch Progressieve Partij (DPP). Deze mocht in 1986 aan de eerste vrije parlementsverkiezingen meedoen.

Tenslotte hief hij in 1987 het verbod om naar China te reizen en de staat van beleg op.

Afscheid van de oude garde

Ching-kuo werd opgevolgd door Lee Teng-hui, een man met een fundamenteel andere achtergrond dan Chiang Kai en Ching-kuo. Lee Teng-hui, een autochtoon Taiwanese, had totaal geen historische of sentimentele binding met het vasteland.

Het grote probleem waar Lee Teng-hui voor kwam te staan was de hoge leeftijd van de leden van het Taiwanese parlement. Omdat het Taiwanese parlement het parlement van heel China was, was het overgrote deel van de zetels gereserveerd voor de provincies van het vasteland. Omdat daar gedurende het communistische bewind geen vrije verkiezingen gehouden konden worden, werden de parlementariërs die deze zetels bezetten, benoemd voor het leven.

Het resultaat hiervan was dat Taiwan aan het eind van de jaren tachtig een parlement had waarvan de gemiddelde leeftijd, van de vastelanders, 82 jaar bedroeg. De nieuwe oppositiepartijen deden er dan ook alles aan om deze mensen tot heengaan te dwingen, hetgeen vaak uitliep op vechten waarbij de beide partijen elkaar met microfoons en wandelstokken te lijf gingen.

President Lee bewees deze oude garde, die gedomineerd werd door het vastelandsdenken, slechts een geringe lippendienst. Hij had ze immers nog nodig om in 1990 herkozen te

worden. Met behulp van de (valse) belofte dat China binnen zes jaar op Taiwanese voorwaarden met Taiwan zou worden verenigd, wist hij het rolstoellegioen zover te krijgen hem te herkiezen als president van de republiek.

Hierna kon Lee zijn gang gaan en het staatsbestel aan een grondige schoonmaakbeurt onderwerpen. Hij werd hierbij bijgestaan door het Constitutionele Hof dat besloot dat alle leden van de Nationale Vergadering die sinds 1947 in functie waren voor eind 1991 moesten terugtreden.

Hierna maakte Lee een eind aan de noodwetgeving die sinds 1947 gold, en die de staatsrechtelijke basis voor de 'Republiek China' in Taiwan vormde. De weg voor een hele reeks verkiezingen voor nieuwe vertegenwoordigende organen was geopend.

Naar een onafhankelijke staat?

Door de grote staatkundige veranderingen werd het mogelijk dat de politieke vluchtelingen weer terug konden keren. Dit maakte het idee van een onafhankelijke staat nog aantrekkelijker dan het al was. De DPP legde dit ideaal in 1991 dan ook in haar manifesten vast. President Lee tolereerde dit alles, maar nam zelf een tussenpositie in.

Intussen kreeg men in China ook in de gaten wat er precies aan de hand was, en ging men op allerlei manieren proberen om Taiwan met China te herenigen. Vooral op de bevolking van Taiwan had dit grote invloed. De angst voor de dreigementen van China zorgde ervoor dat de openlijke roep naar onafhankelijkheid van de DPP verdween.

China kreeg voor een deel wat het wilde en heeft ook tijdens de laatste vrije presidentsverkiezingen van zich doen spreken. Bij deze verkiezingen heeft de bevolking van Taiwan gekozen voor de gulden middenweg. Geen hereniging, maar ook geen onafhankelijkheid.

Het oude ideaal waar beide partijen, zij het op een verschillende manier, in geloven houdt nog steeds stand. De scheuren zijn echter steeds duidelijker zichtbaar, en het is dan ook de vraag hoe lang het duurt voordat de bom barst.

R. Barczuk studeert bestuurskunde in Leiden.

Generalist versus specialist

Informatiedag Bestuurskundige & Arbeidsmarkt

Marjolijn de Jong

Op 26 April jl. organiseerde de BIL weer een IBA-dag in het Nederlands congresgebouw te Den Haag. Het thema was dit jaar "Generalist versus Specialist", waarover 's ochtends een forum werd georganiseerd, waarna 's middags een aantal workshops plaatsvonden in de categorieën Nationaal Bestuur, Internationaal Bestuur, Ondernemingen en Loopbaanplanning.

De dag werd geopend door de voorzitter van de IBA-commissie Marcus Lens van Rijn. Vervolgens gaf Prof.dr. A.J.G.M. Bekke, hoogleraar Bestuurskunde te Leiden en Rotterdam een inleiding op het thema van de dag en introduceerde de overige forumleden persoonlijk. Hij vertelde, dat naar aanleiding van een recent onderzoek van de vakgroepen bestuurskunde te Leiden en Rotterdam, bleek dat van de 1000 afgestudeerde Bestuurskundigen 47 % reeds tijdens hun studie al bezig waren geweest met een voorbereiding op de arbeidsmarkt. Indien men tijdens de studie nog geen baan had gevonden, duurde de gemiddelde werkloosheid 3,6 tot 6 maanden. De forumleden waren gerecruteerd uit onder andere de Leidse en Nijmeegse universiteit, de overheid (Binnenlandse Zaken) en het bedrijfsleven. Zo werden de verschillende visies op het thema door uiteenlopende belangen vertegenwoordigd.

Prof.dr. M.L. Bemelmans-Vidéc

Mevr. Bemelmans is hoogleraar Bestuurskunde aan de Katholieke Universiteit Nijmegen en Adviseur Kwaliteitsbeleid bij de Algemene Rekenkamer. Zij bepleitte dat de tegenstelling Generalist/Specialist in de praktijk weinig vruchtbaar is, daar beiden vereist worden. Er is sprake van een roep om een generalistische werkwijze, met specialistische invulling van de werkzaamheden.

Gesproken in termen van staf-lijn organiseren, bekleed een generalist over het algemeen een adviserende staffunctie, aangezien daarvoor meer algemene kennis op breed terrein en een veelzijdige optiek vereist zijn. Een specialist daarentegen is meer te vinden als lijnfunctiona-

ris, vanwege zijn diepgaande kennis op beperkt terrein en eenzijdige optiek. Helaas spreken we hier van wat in de praktijk vaak ideaal-typen zijn, en kunnen we concluderen dat het met de tegenstelling Generalist/Specialist een kwestie van meer of minder is.

Dr. B.E.C. Plesch

Mevrouw Plesch is Directeur-Generaal voor de Algemene Bestuursdienst bij het ministerie van Binnenlandse Zaken.

Vaak hoort men deze kreet: 'Jack of all trades... yet master of none?' Volgens Mevr. Plesch moet men deze uitspraak opvatten als een compliment, omdat zowel een generalistische als een specialistische werkwijze zo zijn voordelen heeft.

Voor Bestuurskundigen bij de overheid is een mix van beide belangrijk, men vraagt namelijk om zowel inzicht in verschillende disciplines, vermogen om te analyseren (specialistisch) en te integreren (generalistisch), alsmede multifacet denken, samenwerken en communicatie.

Dan kan men dus zeggen: 'Jack of all trades... and master of a New one!'

Drs. B. van Daalen

De heer van Daalen is management consultant bij Smeets & Lunau young Executive Search. Doordat de heer van Daalen zelf werkzaam is in het bedrijfsleven, weet hij te vertellen dat het onderscheid tussen Generalist en Specialist daar wel degelijk gemaakt wordt. De laatste heeft iets meer mogelijkheden op de arbeidsmarkt, zij het dat hij daar aan toevoegt dat dit geen absolute waarheid is in dit onderscheid. Men moet onderscheid maken tussen de lange

en de korte termijn, want mensen in het bedrijfsleven moeten vaak verschillende disciplines doorlopen, hetgeen weer de generalist-, specialistvorming bepaald. Hij sluit af met het advies om minstens twee jaar voor het afstuderen na te denken wat je wilt en een gerichte stage te zoeken.

Mr.dr.s. van der Meij

De heer van der Meij is jurist en bedrijfskundige bij Moret Ernst & Young management consultants. De heer van der Meij stelt dat 'het generalisme het moeilijkste specialisme is'.

Hij legt de nadruk op het verandermanagement, vanwege de verkoking binnen de overheid en het bedrijfsleven. Dit is bepalend voor de positie van de Bestuurskundige. Niet alleen opleiding en ervaring bepalen je positie, maar ook het gekozen profiel binnen je opleiding.

Drs. H.A. van Sluys

De heer Van Sluys is directeur van Thema Human Resources International te Den Haag. De heer Van Sluys vertelt dat je bij het betreden van de arbeidsmarkt dient te letten op je kennis en je interesse, maar dat je zeker ook afhankelijk bent van de perceptie van je werkgever. Volgens hem zijn er drie typen functies; ten eerste de functies waarvoor specifieke bestuurskundige kennis wordt gevraagd, ten tweede de functies waarvoor (traject-) specialisatie wordt gevraagd en als derde de functies waarvoor generalisme een vereiste is, met name in de branche-organisaties.

Volgens de heer Van Sluys is het een probleem voor bestuurskundigen op de arbeidsmarkt, dat het bedrijfsleven niet weet wat een bestuurskundige is, of kan. "Ongekend maakt onbemand".

Na een bijzonder uitgebreide en zeer goed verzorgde lunch, startte om half twee 's middags het uit workshops bestaande middagprogramma. Uit de verschillende workshops kon een ieder er drie kiezen. Uit de serie voor Nationaal Bestuur koos ik het ministerie van V.R.O.M., uit de serie voor Buitenlands Bestuur het Europees Parlement en uit de serie van Ondernemingen Moret Ernst & Young.

Het ministerie van V.R.O.M.

De workshop van VROM werd verzorgd door dhr.mr.dr.s. L. Beijen, die sinds 1990 bij dit ministerie werkzaam is, als plaatsvervangend hoofd van de afdeling Bestuurlijke Betrekkingen en Gebiedenbeleid van het Directoraat Milieubeheer.

Datgene wat de heer Beijen vertelde in deze

work-shop ging voornamelijk over de organisatie en werkwijze van het D-G Milieubeheer en nauwelijks over 'Bestuurskundigen en arbeidsmarkt'.

Het ministerie van VROM dient een flink aantal arbeidsplaatsen in te leveren. Vanaf de jaren zeventig heeft men te maken met een sterke toename van milieuwetgeving en ontwikkelde de toenmalige minister Nijpels in 1989 het zogenaamde eerste Nationale Milieubeleids Plan. Inmiddels is in 1993 het tweede NMP gelanceerd door Alders en staat het derde NMP op stapel voor 1997. Hierin dus het beleid van Milieubeheer, maar waarover niets vermeld wordt met betrekking tot de mensen die er werken, of de opleiding die zij gevolgd hebben.

Op de vraag of er bestuurskundigen op Milieubeheer werkzaam zijn moest de heer Beijen ons het antwoord schuldig blijven. Wel zijn er 'wel eens' stageplaatsen, maar of daar bestuurskundigen voor worden aangenomen..... Helaas geen informatieve work-shop.

Het Europees Parlement

Deze work-shop werd verzorgd door de heer W. Offereins, die werkzaam is bij het Voorlichtingsbureau Europees Parlement te Den Haag. Daarvoor is hij zelf werkzaam geweest voor het Europees Parlement in Luxemburg en Brussel.

De ambtenaren die werken voor het Europees Parlement zijn onder te verdelen in vier categorieën. Ten eerste de categorie ambtenaren met een academische opleiding, ten tweede de mensen met een middelbare opleiding, ten derde het administratief geschoolde personeel en als laatste de categorie werknemers bestaande uit bodes, chauffeurs enz.

Mocht je zin hebben in een baantje in de eerste categorie, dan is dat nog niet zo eenvoudig om er te geraken. Men moet namelijk eerst meedoen aan een vergelijkend onderzoek. Maar om aan dat onderzoek mee te mogen doen, moet men eerst geselecteerd zijn en op een reservelijst staan. Om op de reservelijst te komen moet men aan de volgende eisen voldoen; juiste opleiding (qua niveau, dus academisch), maximale leeftijd niet overschreden, burger van een van de lidstaten van de EU en bepaalde talenkennis bezitten.

Indien men aan deze eisen voldoet, kan men meedoen aan een vergelijkend onderzoek (deze procedure duurt anderhalf jaar) en door dit vergelijkend onderzoek komt men op de reservelijst. In dit vergelijkend onderzoek worden twee examens afgelegd, ten eerste een examen betreffende algemene kennis, om de algemene

ontwikkeling van de kandidaten te peilen; dit examen is schriftelijk en bestaat onder andere uit het schrijven van een opstel. Ten tweede is er een mondeling examen, hier wordt erg veel belang aan gehecht, aangezien dit examen een taalproef bevat. Het mondeling examen legt men af tegenover een jury, eerst een half uur een gesprek in je moedertaal over wat je wilt en kunt en wat je verwacht van een baan bij het Europees Parlement, en daarna een gesprek van een kwartier in een andere taal. Men dient naast de moedertaal een tweede taal vloeiend te spreken. Uiteraard een taal van een van de lidstaten van de EG.

Deze strenge eisen worden gehanteerd, omdat als er voor 500 banen een vacature openstaat, er 58000 kandidaten zijn !!

Komen er nieuwe lidstaten bij de EG, dan krijgen kandidaten uit deze landen voorrang bij de selectie om zo een enigszins evenredige vertegenwoordiging te creëren.

Voordelen om bij het Europees Parlement te werken zijn de goede mogelijkheden voor horizontale mobiliteit, goede verdiensten en het feit dat je werkt met collega's uit verschillende landen, zodat er veel te leren valt.

Nadeel kunnen de taaleisen zijn, want afgezien van de twee talen die men goed dient te beheersen, is ook beheersing van de franse taal absoluut belangrijk, maar de mogelijkheden zijn er om daaraan te werken. Verder bestaat de Europese Commissie niet alleen uit het Europees Parlement, dus de bureaucratie is er erg groot. Maar voor wie een gokje wil wagen....

Moret, Ernst & Young

Moret, Ernst & Young is de grootste organisatie op het gebied van accountancy, fiscaliteit en management consultancy in Nederland. Wereldwijd behoort Moret International tot de top drie.

De workshop werd verzorgd door de heer J. van der Bij. Dhr. van der Bij is sinds 1994 in dienst bij Moret, Ernst & Young Management Consultants. Inmiddels heeft hij talrijke adviesopdrachten verricht, voornamelijk op het terrein van verzelfstandigingen en fusies.

Bij Moret zijn onder andere werkzaam; ingenieurs en technici, bedrijfseconomen, psychologen, sociologen, bedrijfs- en bestuurskundigen.

Generalisten bij Moret hebben wel inhoudelijke kennis nodig, maar hebben geen directe strategische opdrachten. Men moet wel met zijn kennis in staat zijn om de specialisten aan te sturen. Specialisten daarentegen hebben de proces sturing nodig. er is in zekere zin sprake van een zeker hobbyisme, waarbij analyses

zeker van belang zijn.

Het is ideaal om zowel vakinhoudelijke kennis, globale kennis op andere gebieden, veranderkundig inzicht en gevoel van bestuur en communicatie te bezitten. Het beste is het om bij Moret te beginnen als specialist, in verband met geloofwaardigheid als geïnteresseerde en het leveren van zichtbare prestaties. Later kan men doorgroeien tot generalist.

Voordelen voor een bestuurskundige zijn dat hij goed overweg kan met het bepalen en opzetten van het beleidsterrein en de vakinhoudelijke oriëntatie. Verder bezit men globale kennis van economische, juridische en sociale aspecten, heeft men affiniteit met de overheid en gevoel voor bestuurlijke vraagstukken. Nadelig is de concurrentie met specialisten, het feit dat men te weinig kwantitatief is en vaak geen duidelijk profiel bezit.

Bijna alle opdrachten van Moret zijn in opdracht van de overheid. Het werkterrein strekt zich uit van privatisering en verzelfstandiging, fusies, doorlichting en beleidsonderzoeken tot gemeentelijke herindelingen en de ontwikkeling van bestuursmodellen.

De eerste twee jaar is er bij Moret een opleidingsprogramma. Ten eerste leert men een aantal basisvaardigheden en leert men hoe de organisatie werkt. Verder is het aanbod van interne opleidingen heel breed, maar ook kan men externe postacademische opleidingen volgen aan de VU. De kosten hiervan zijn in principe voor Moret. Men dient hierbij wel op de andere werkzaamheden te letten, waarvan de produktiviteit toch zo'n 60 a 70 % dient te bedragen. Beginnend werk je gemiddeld 50 tot 60 uur per week. Het startsalaris is bruto 3700 gulden, jaarlijks krijgt men afhankelijk van de werkprestaties een verhoging van het salaris, en een auto van de zaak.

Een stage is een goede manier om bij Moret binnen te komen.

Om half vijf werd de dag afgesloten met een borrel en was er de gelegenheid om bij de diverse informatiestands vragen te stellen. Een leerzame en zeer informatieve dag, die uitstekend door de IBA-commissie in elkaar was gezet.

Vrede & Veiligheid

Peter Venema

Bush beloofde de wereld een *nieuwe orde*. Natuurlijk kwam hier niets van terecht.

Uiteraard wordt er nog overal op de wereld gevochten, volgens sommigen meer dan voorheen. Maar dat ligt waarschijnlijk aan het feit dat we nu veel beter op de hoogte zijn, dankzij de televisie, radio en krant.

Het einde van alle oorlogen

Met het einde van de koude oorlog, de val van de muur hadden vele goede hoop op een blijvende vrede in de wereld. De oude tegenstellingen tussen Oost en West zouden verdwijnen en tezamen konden zij nu het onrecht in de wereld bestrijden. De Nieuwe Wereldorde van de Amerikaanse president George Bush zou de wereld regeren en iedereen vrede en veiligheid garanderen. Niets is minder waar. Het aantal conflicten lijkt te zijn toegenomen, waarbij er zelfs oorlog is in de achtertuin van West-Europa. Verscheidene nieuwe staten ontstaan door het uiteenvallen van de Sowjet-Unie zijn met elkaar in oorlog of hebben te maken met een burgeroorlog. In Afrika is niets veranderd, het continent verkeert nog steeds grotendeels in oorlog.

De oorlogen ingedeeld

De oorlogen kennen verschillende achtergronden en Michael Klare van Amherst University heeft een indeling gemaakt in zeven soorten aanleidingen.

- 1) Regionale conflicten, zoals bijvoorbeeld tussen Pakistan en India en Iran en Irak.
- 2) Oorlogen om natuurlijke hulpbronnen. Bijvoorbeeld om water in het Midden-Oosten en om olie.
- 3) Etnische en nationalistische groepen die in opstand komen om een eigen zelfstandige staat te verkrijgen. Denk aan Tjetchenië, de Bosnische Serviërs enzovoorts.
- 4) Groepen etnische-nationalisten die bloedverwanten uit andere landen willen verenigen in een groot gelukkig en sterk vaderland (Groot-Servië).
- 5) Etnische, religieuze of tribale conflicten; groepen die vechten om het alleenrecht op het land en de natuurlijke hulpbronnen (Somalië, Rwanda).

6) Revolutionaire en/of fundamentalistische groepen die de strijd aangaan met de verdorven maatschappij en hun eigen heilstaat willen stichten. Voorbeelden hiervan zijn de GIS in Algerije en verschillende extreem-rechtse milities in de Verenigde Staten.

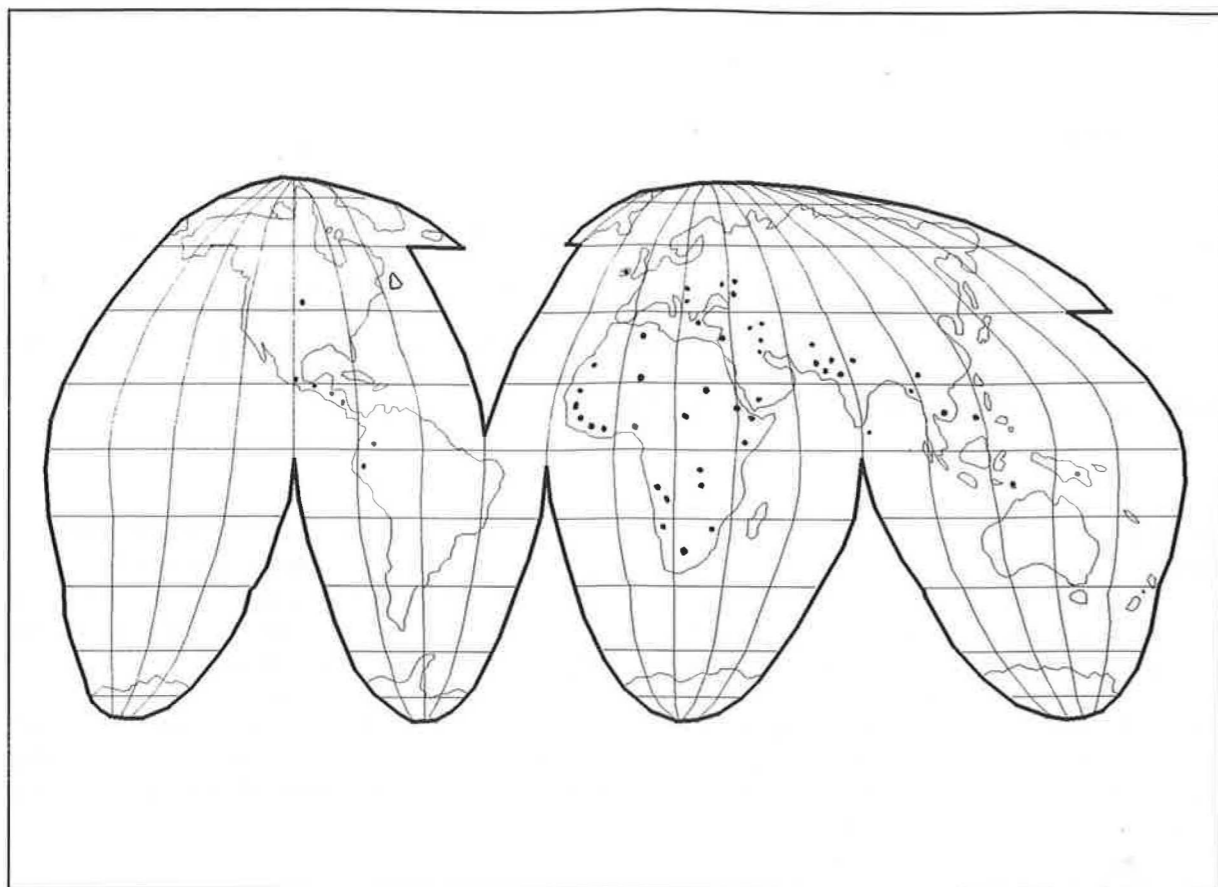
7) Conflicten waarbij het ideaal van democratie, anti-kolonialisme en tegen onderdrukking centraal staan. Bijvoorbeeld de Chiapas in Mexico.

De oorlog om water

Als één van de aanleidingen voor een conflict is water genoemd. Water is essentieel voor een samenleving, mensen verbruiken water. En vooral in de geïndustrialiseerde landen wordt enorm veel water gebruikt en verspild. Op de internationale waterconferentie in 1977 in de Argentijnse stad Mar del Plata werd voorspeld dat rond het jaar 2000 de eerste tekenen van een zoetwater tekort voelbaar zullen zijn en dat rond 2015 dat in de hele wereld een probleem zal zijn.

De hoeveelheid zoetwater op de aarde is in vergelijking met de hoeveelheid zoutwater klein, 34 miljoen kubieke kilometer om 1338 miljoen kubieke kilometer (dat is circa 2,5%). Het plan van het Rotterdamse waterbedrijf om water over zee naar de havenstad te brengen is dan ook niet zo absurd. Want hoewel Nederland vol water lijkt te liggen ligt Nederland met zijn hoeveelheid vernieuwbaar zoet water (regen minus verdamping) per hoofd van de bevolking onder de armoedegrens van de Verenigde Naties. Dat wordt aangevuld met water uit de grote rivieren, maar hun toevoer fluctueert sterk, daarom kan daar niet op vertrouwd worden.

Nu zal de Nederlandse regering niet snel de oorlog verklaren aan een van haar bureaus om de watervoorziening voor haar burgers veilig te

De wereld in oorlog

Anticiperend op het niet tot stand komen van de Nieuwe Wereldorde van Bush wijdde Le Monde Diplomatique haar kwartaalblad *Manière de voir* nr. 29 aan de conflicten in dit *fin de siècle*. En dat zijn er nogal wat: zie de kaart hierboven, en die is niet volledig. Eigenlijk is iedereen in oorlog, hetzij met zichzelf, hetzij met de bureu. Van de Westerse ontwikkelende landen heeft alleen Groot-Brittannië last van gevechten op eigen bodem (Noord-Ierland), de andere landen hebben daar geen last. Die zijn zo slim om hun conflicten op het gebied van de vijand uit te vechten (bijvoorbeeld de Verenigde Staten en Irak).

Bekijkt men nu het kaartje dan valt op dat heel Afrika, Midden-Amerika, het Midden-Oosten en Azië in (beperkte mate) oorlog is met de bureu of intern vechtende groeperingen bezit.

In het internationaal publiek recht is een discussie gaande (bijvoorbeeld in de Verenigde Naties) over het recht om in te grijpen in een ander soeverein land. *Par in parem non habet*

imperium oftewel 'men kan geen gezag uitoefenen over zijns gelijke'. Ook in het Handvest van de Verenigde Naties is bepaald dat de Veiligheidsraad slechts mag optreden (met geweld) als een staat een andere staat aanvalt of destabiliseert. Bij een intern conflict mag de VN in principe niet ingrijpen en vele landen schermen ook met dit argument als de roep om ingrijpen steun ontvangt. Hierbij valt te denken aan China, Irak.

Vaak lijkt ingrijpen van buitenaf de enige mogelijkheid op duurzame vrede. De strijdende partijen zijn meestal aan elkaar gewaagd, zodat geen van beide de overwinning kan behalen. De leiders hoeven ook niet zo nodig, voor hen is de status quo een zekere bron van macht, geld en status. Alleen de burgerbevolking lijdt enorm.

te stellen. Nederland kan ook water duurder maken. Op dit moment betaalt de burger ongeveer 2,5 cent voor een liter drinkwater. Hij is bereid om ruim 40 keer zoveel te betalen voor bronwater. Daarvoor kan wel water uit Groenland, Alaska of Noorwegen gehaald worden. Ook kan er veel minder water worden verspild door zuiniger om te gaan met water. Alleen al door de waterleiding in grote steden te repareren (bv. Londen) kan het waterverlies met 30% à 50% worden teruggedrongen.

Probleem vormen eerder de armere landen in de wereld, die de technologie noch de middelen hebben om de watervoorziening te moderniseren, zo die er al is. Hierbij kan men bijvoorbeeld denken aan de conflicten tussen Israël en de Arabische buurlanden over het wegpompen van water door Israël onder de bezette gebieden vandaan.

Terrorisme

Een ander aspect dat het ideaal van de Nieuwe Wereldorde bedreigt is terrorisme. Het verschil tussen een vrijheidsoorlog en terrorisme is vrij subtiel. Het hangt maar van je standpunt af: vecht de IRA een gerechtvaardigde onafhankelijkheidsoorlog of zij slechts een kleine groepje radicalen dat met bommen en executies haar zin wil krijgen. In allerlei tijdschriften wordt gewaarschuwd voor een toename van aanslagen.

Eén van de bronnen hiervoor is religieus fanatisme. Hierbij moet men denken de aanslagen van moslim-extremisten uit Algerije in Frankrijk en de moord op president Rabin van Israël. De ander, die veel gelijkenis vertoont hiermee, is meer ingegeven door een geloof in christelijke blanke suprematie. De reden voor het bestaan van vele milities in de Verenigde Staten. Een derde bron van 'inspiratie' zou men het nastreven van een ideaal kunnen noemen. De aanslagen op de vleesverwerkende industrie, met als doel de consumptie van vlees te stoppen, lijken hieronder te vallen.

Loont terrorisme en wat kan ertegen worden gedaan? Nee en ja. Veel valt er niet tegen te doen. Terrorisme lijkt niet te bevorderen dat de aanhangers hun zin krijgen en dat bijvoorbeeld een islamitische of christelijke heilstaat wordt ingevoerd. Toch hebben terroristische activiteiten vaak wel effect in de zin dat er (geheime) onderhandelingen worden gestart. Denk aan Israël en de PLO en Groot-Brittannië en de IRA. In beide gevallen noemde de regeringen hun onderhandelingspartner terroristen, waarmee nooit onderhandeld zou worden. Tegen terrorisme valt niet veel te doen. Natuurlijk kan men de voelhorens uitste-

ken naar verdachte groepen in de samenleving. Maar zoals de chef van de BVD eens zei: als iemand met de buurman in de schuur kruipt om van kunstmest een bom te maken, kan een veiligheidsdienst daar met geen mogelijkheid achter komen. Ook in een politiestaat komen aanslagen voor, misschien juist wel meer vanwege de onrust onder de bevolking. Voorkomen kan in een open samenleving helemaal niet. Een bom is zo eenvoudig te maken en ook zeer goedkoop. Met één welgeplaatste bom kan men zijn probleem onder de aandacht brengen en de samenleving in een greep houden.

Conclusie

De Nieuwe Wereldorde is net zo utopisch als eeuwige vrede. Feit is dat de komende decennia er grote problemen zullen komen. Basisvoorzieningen zoals water lijken voor grote groepen mensen in gevaar te komen. Er zijn vele oorlogen gevoerd om minder. Bovendien bieden terroristische activiteiten de mogelijkheid om goedkoop en effectief aandacht te vragen. De wereld gaat weer net zo'n turbulente en geweldadige eeuw tegemoet als in het vorige *fin de siècle*.

Het verstandshuwelijk tussen overheid en musea

Peter Venema

De overheid en de musea hebben een vrij moeizame relatie. In de musea is er altijd geldgebrek, dit ondanks de grote economische impuls die bijvoorbeeld het Rijksmuseum aan Amsterdam en Nederland geeft. De Nederlandse overheden hebben dan ook niet voorop gelopen met het steunen van musea.

Museumbezoek

Is het de taak van overheid om voor musea te zorgen? Het museumbezoek lijkt voorbehouden te zijn aan een select gezelschap. Groten-deels hoog opgeleid en behorend tot de hogere inkomensklassen. In de geschiedenis zijn dan ook pogingen aan te wijzen, waarin de overheid probeert de burger het museum in te krijgen, eventueel zelfs door het museum richting burger te brengen, letterlijk... In dit korte artikel zal een schets worden gegeven van het overheids beleid op museumgebied en de problematische legitimering van het steunen van de kunsten.

Stichten van musea

Veel van de Nederlandse kunstmusea kennen hun oorsprong in particulier initiatief. Adel, patriciaat en rijke ondernemers. Dit initiatief kwam uit de aristocratische, De goedgeefse burgers gaven geld, kunstwerken en/of het museumgebouw aan de gemeenschap. Naar eigen zeggen om de burgers kennis te laten maken met de kunsten. De mensen dienden opgevoed te worden, zodat zij konden genieten van kunst. De schenkers verworven hiermee natuurlijk aanzien. Kunst verzamelen was en is natuurlijk ook een statussymbool. De mecenas verwerft zodoende eerbied en verhoogt zijn aanzien in de gemeenschap. Bij een grote schenking zelfs internationaal prestige. Een goed voorbeeld hiervan is Museum Boymans-van Beuningen in Rotterdam. De Utrechtse rechter Boymans schonk in 1847, nadat de stad Utrecht de collectie had geweigerd, aan Rotterdam. Dankzij giften van Rotterdamse havenbaronnen is Museum Boymans uitgegroeid tot een internationaal vermaard museum voor oude en moderne kunst. Opvallend is dat de meeste musea rond de eeuwwisseling zijn gesticht. Zowel op initiatief van de overheid (Rijksmuseum Amsterdam) als

van particulieren (Museum Kröller-Müller, Museum Bredius, Rijksmuseum Twenthe).

Continuïteit

Opmerkelijk is dat na de oprichting van de musea de (landelijke of stedelijke) overheid veelal de verantwoordelijkheid draagt voor het in stand houden. Dat heeft zij gedaan, maar ook niet veel meer dan dat. In verschillende gevallen was zij dan ook helemaal niet gecharmeerd van een legaat. De stad Utrecht weigerde de collectie Boymans en de rijksoverheid wilde in eerste instantie de collectie Van Heek, nu de kern van Rijksmuseum Twenthe, niet accepteren. De overheid heeft veelal alleen het museum in stand gehouden. Dat betekende meestal suppoosten en enige conservatoren. Geld voor uitbreiden van de collectie, uitbreiding van de tentoonstellingsruimte, publikaties was er meestal niet, of in slechts zeer bescheiden mate. Een uitvoeringsplan van de minister van WVC heette niet voor niets *Vechten tegen verval*. Grote delen van de collecties in de musea verkeren in zeer slechte staat. Nu is het natuurlijk de vraag of alle voorwerpen in het depot het verdienen om voor het nageslacht bewaard te worden.

SIGNALEMENT

Handbook of Organization Studies

S.R. Clegg, C. Hardy, W.R. Nord (eds.)

SAGE London 1996

ISBN 0-7619-5132-6

Dit kloeke boekwerk (circa 730 bladzijden) belooft, naar goed Amerikaans gebruik, *hèt* boek te zijn voor organisatie-onderzoek. Dat mag ook wel voor een boek dat circa f 150,- kost. Natuurlijk is dit een belangrijk vakgebied voor bestuurskundige, die er in de praktijk vaak mee te maken krijgt. Het boek is opgedeeld in drie delen. Deel I bespreekt de ontwikkeling van het vakgebied en de belangrijkste paradigma's. Deel II behandelt de belangrijkste moderne thema's, als leiderschap en innovatie. Deel III bevat een aantal reflecties op de relatie tussen theorie, onderzoek en de praktijk.

Eén van de belangrijkste ideeën die de auteurs naar voren willen laten komen is de diversiteit in dit vakgebied, zonder echter te vervallen in het bloedeloos opsommen van allerlei exotische theorieën, omdat ze er nu eenmaal zijn. Wat dat betreft voldoet het werk, alle bekende en aanvaarde theorieën/modellen worden besproken.

Zo bevat deel I ook een hoofdstuk gewijd aan de feministische visie op organisatie onderzoek. In dit stuk van M.B. Calás en L. Smircich (beide verbonden aan de University of Massachusetts-Amherst) komen natuurlijk zaken als specifieke problemen van vrouwen aan bod, maar ook gender en de visie van anderen dat de ontwikkelde Westerse blanke (man).

Deel II opent met een analyse over strategie als term en het problematische gebruik ervan. Vooral de verschillen tussen het Amerikaanse en Europese begrip en de spanning tussen het economische en sociologi-

sche aanpak van strategie. Heeft Mintzberg geen boek geschreven met de titel *The Rise and Fall of Strategic Planning* (London 1994), waarin hij stelt dat strategie niet gepland kan worden. Het tweede essay in dit deel beschrijft leiderschap in organisaties en de ontwikkeling in het denken over dit aspect.

Het reflectieve deel III bevat onder andere een uiteenzetting over macht in organisaties. De auteurs betogen dat de verschillende definities van macht eigenlijk het begrip hebben beperkt.

Het afsluitende hoofdstuk heeft expliciet niet als doel om alle meningen te verenigen in één gemiddelde dat alles mooi omvat en afsluit. De al in de inleiding aangekondigde diversiteit wordt ook in het laatste hoofdstuk gekoesterd. Dat is een moderne opvatting, maar waarschijnlijk ook van tijdelijke aard.

Of deze zware pil nu het unieke handboek is waarop iedereen, student/onderzoeker/docenten, heeft zitten wachten is de vraag. Maar het biedt zeker een degelijk overzicht van dit vakgebied en een goed start voor elk onderzoek gezien de uitgebreide en up to date literatuurlijsten.

In het volgende nummer volgt een korte bespreking van Paul Krugman, *Pop Internationalism*, Cambridge (Mass.)/London 1996.

*Logica brengt je van a naar b.
Verbeelding brengt je overal.*

A. Einstein

IPP ZOEKT MEDEWERKERS

De jongerenafdeling van het Instituut voor Publiek en Politiek (IPP) organiseert voor scholieren van de midden- en bovenbouw van het voortgezet onderwijs zogenaamde 'Wegwijsdagen'. Het IPP is op zoek naar mensen die het een uitdaging vinden om af en toe aan zo'n dag mee te werken.

Wat houdt zo'n dag in?

* Het principe achter het project 'Wegwijs op het Gemeentehuis' (project door heel Nederland) is dat leerlingen door 'zelf politiek te bedrijven' inzicht krijgen in politieke en gemeentelijke besluitvormingsprocessen.

* Gedurende een intensieve werkdag (van 9.00 uur 's ochtends tot 21.00 uur 's avonds) gaan de leerlingen op het gemeentehuis de confrontatie aan met lokale politici, ambtenaren en belangenorganisaties. Ze voeren in groepen een politieke strijd om de bestemming van een bedrag dat de gemeente beschikbaar heeft gesteld. Zo komen ze in aanraking met verschijnselen als macht, democratie, lobby, begroting, budget, etc. Juist deze directe confrontatie en het zelf op onderzoek uitgaan maakt het IPP-project uniek: het gaat om zelf politiek bedrijven.

Wat wordt er van jou verwacht?

* Eenmalig een gratis training te volgen van vrijdagmiddag tot en met zaterdagmiddag. De eerstvolgende training is op 25 en 26 oktober 1996.

* Groep leerlingen (6-10 mensen) begeleiden.

* Enkele dagen in het jaar met veel enthousiasme leerlingen van middelbare scholen kennis te laten maken met lokale politiek'

Wat biedt het IPP?

* Een vergoeding van fl. 75 per dag en een reiskostenvergoeding.

* Kennismaking met andere politiek betrokken jongeren.

* Kennismaking met de lokale politiek.

* Ervaring opdoen in het werken met jongeren.

Lijkt het je leuk om programmabegeleider bij Wegwijsdagen te worden, vul dan onderstaande bon in en stuur die naar het IPP, Antwoordnummer 10455, 1000 RA, Amsterdam. (Een postzegel is niet nodig.) Doe dit dan t.a.v. het 'Wegwijs'. Het IPP benadert jou voor verdere afspraken.

Ja ik wil programmabegeleider worden bij Wegwijsdagen van het IPP

Naam: .....

Adres: .....

Postcode: .....

Woonplaats: .....

Telefoon: .....

Studie: .....

Ik doe mee met de training op 25/26 oktober 1996:

ja

nee, maar ik wil wel graag van de volgende training op de hoogte worden gesteld

De staat paraat?

De bestrijding van extreem-rechts in West-Europa door Jaap van Donselaar

Marjolijn de Jong

De staat paraat handelt over de vraag hoe de Westeuropese democratieën zich beschermen tegen de gevaren van extreem-rechts. Jaap van Donselaar is verbonden aan de Rijksuniversiteit Leiden en is tevens werkzaam bij de Anne Frank Stichting. Hij is auteur van onder meer "Fout na de oorlog. Fascistische en racistische organisaties in Nederland 1950-1990."

'Sinds de Tweede Wereldoorlog is extreem-rechts niet meer zo groot en bedreigend geweest als tegenwoordig. De uitingsvormen zijn gevarieerd: verspreiding van propaganda, betogingen en manifestaties, verkiezingsdeelname, betrokkenheid bij politiek en racistisch geweld.' Zo vertelt de achterkant van het tweede boek van Van Donselaar de opzet en het onderwerp van deze studie, dat een beeld schetst van de strategieën die de diverse Westeuropese landen volgen in hun strijd met extreem-rechts.

De eerste twee hoofdstukken van "De staat paraat" zijn vrijwel gelijk aan de opzet van "Fout na de oorlog". Ook hier begint van Donselaar met de definiëringsproblematiek van begrippen als 'extreem-rechts', 'neo-fascisme', 'neonazisme', 'rechts-radicalisme' en 'politiek racisme'. Tevens maakt van Donselaar weer een onderscheid tussen het Front-stage en Back-stage gedrag van de diverse groeperingen en komt hij ook hier

weer tot een onderscheid tussen drie globale categorieën van benaderingen waar het betreft de overheden en de gevestigde politieke stromingen. Ten eerste de beïnvloeding van de publieke opinie, ten tweede de beïnvloeding van wat wordt gezien als oorzaken en als laatste beïnvloeding van racistische en/of rechts-extremistische uitingen.

Ook in het tweede hoofdstuk vinden we feiten uit het eerste boek van Van Donselaar, zoals hij begint te vertellen over de geschiedenis van het Nederlandse extreem-rechts, opnieuw het eerste artikel van de Grondwet opdreunt en vervolgens de Nederlandse Volks Unie bespreekt. Daarna gaat hij door met het behandelen van de Centrum Democraten van begin tot eind, die inderdaad minder uitvoerig zijn behandeld in zijn eerste werk. Voordeel is natuurlijk wel dat er tussen het verschijnen van zijn eerste en zijn tweede boek vijf jaar zit, zodat de feiten inmiddels weer 'up to date' zijn.

Naast de Nederlandse activiteiten op het gebied van extreem-rechts, behandelt van Donselaar ook Duitsland, België, Engeland en Frankrijk volgens een zelfde indeling in paragrafen van de hoofdstukken, waarna hij in het laatste hoofdstuk deze landen met elkaar vergelijkt. Hij komt daarbij tot de conclusie dat het Duitsland is dat het meest effectief blijkt op te treden tegen extreem-rechts. Of zoals vice voorzitter van de SPD Carlo Schmid het verwoord in een door alle partijen gesteunde verklaring uit 1960: 'Wij, Duitsers, hebben niet het recht met de vinger naar anderen te wijzen. In Duitsland zijn onder het teken van het hakenkruis zes miljoen Joden vermoord. De reactie op de incidenten moet daarom ook krachtig zijn.' Van Donselaar pleit voor een betere samenwerking van andere landen met Duitsland, om zo rechts-extremisme internationaal aan te pakken.

J. van Donselaar, *De staat paraat? De bestrijding van extreem-rechts in West-Europa*, xxxxx 1995.

"de klerenkast"

2e HANDS
MODE
"DE KLERENKAST"

Diefsteeg 8
Leiden
tel: 071-128479

Openingstijden
Di. van 13.00 tot 17.00 uur
Wo. t/m Zat. van 11.30 tot
17.00 uur

't Spieghel

Verkoop van: *antieke spiegels
zilver en glas*

do. 10-18 u
vr. 10-18 u
za. 10-17 u

*Langebrug 91
2311 tJ Leiden tel: 071-124958.*

Lekker gewinkeld ?

En hebt u trek in een heerlijk kopje koffie ?

Kom dan even langs bij croissanterie

"LA RUELLE"

voor een heerlijk vers broodje
met een heerlijk kopje koffie

Marsmansteeg 10

2311 EE Leiden

donderdagavond gesloten

---

ingezonden mededeling

Column

De vrouw naar de top

Een nieuw initiatief: Opportunity in Bedrijf

Opnieuw is een actie gestart om meer vrouwen in de top van het bedrijfsleven te krijgen. Een nobel initiatief, de helft van de mensheid is vrouw dus waarom de top van het bedrijfsleven niet. Oude vooroordelen als dat vrouwen te dom zouden zijn, of niet stabiel genoeg zijn gelukkig geheel verdwenen. Toch is de top nog steeds een mannenzaak.

Door deeltijdwerk is een van de vaak naar voren gebrachte oplossingen. Deeltijdwerk maakt arbeid duurder en sommige functies zijn niet echt makkelijk te delen. Want aan de top wordt niet full-time gewerkt, maar dubbel full-time. Daar is het salaris bij aangepast en de verantwoordelijkheid. Deeltijdwerk, oftewel enige dagen onbereikbaar voor het werk is een ramp en is niet goed voor de organisatie.

De oplossing is dus kiezen. Of je neemt samen kinderen, gaat beiden in deeltijd werken. Of je neemt kinderen en één van beiden gaat in deeltijd werken. Alles tegelijk (kinderen, een topbaan in deeltijd) is ondenkbaar. Topbanen zijn niet te delen, ergens zal iemand water in de wijn moeten doen. Want het is niet waarschijnlijk dat voor de gemiddelde topbaan minder tijd en energie gevraagd zal worden.

Reacties zijn welkom. De column biedt de gelegenheid om je afschuw, onvrede, verbazing uit te spreken over allerlei zaken. Dit kan in de politiek zijn, een volkomen absurde maatregel of de idiotie in de Nederlandse maatschappij, of de kwaliteit van het onderwijs in Leiden. De column kan anoniem zijn (naam en adres moeten bij de redactie bekend zijn), de redactie beslist of het geplaatst wordt.

Gelezen in...

Foreign Affairs

May/June 1996

'Not everyone is a winner in the global economy', ook in Foreign Affairs is globalisering en de strijd tussen naties onderwerp van discussie. In het essay van Kapstein met als titel 'Workers and the global economy' wordt gewaarschuwd voor de nadelen: ongelijkheid, werkloosheid, armoede. In hetzelfde nummer echter ook een oproep tot 'global free trade'.

July/August 1996

Bevat artikelen over Taiwan (opkomst van nationalisme), de altijd moeilijke relatie tussen de V.S. en Cuba, de Aziatische beschaving in beweging. Interessant is de bespreking van schuld in de Koude Oorlog door M.P. Leffler. Op het artikel van Kapstein een aantal reacties van o.a. Paul Krugman & Steve Forbes.

September/October 1996

Naast essays over Yeltsin, terrorisme, het Midden-Oosten en de Chinese *Realpolitik*, twee ingezonden stukken van respectievelijk Jesse Helms (voorzitter van de buitenlandcommissie van de Senaat) en George Soros (de man die door speculatie de pond uit het EMS gooide en daarmee circa een miljard verdiende). Helms opent frontaal de aanval op de Verenigde Naties. Hij verwijt de VN o.a. een bureaucratische werkwijze, te grote uitgaven en het oprekken van de grenzen van haar mandaat. Tja... als één land goed is in het flexibel interpreteren van resoluties, is het de V.S. wel. Soros schrijft een stevige kritiek over de EU en haar koers.

Holland Management Review

Nr. 46, 1996

In dit nummer een artikel van Ruigrok en Van Tulder over globalisering en de 'globale' onderneming. Sluit aan bij hun boek *The Logic of International Restructuring*. Zie verder artikelen in

ESB 20/27 dec 1995 & 14 feb 1996.

Harvard Business Review

May-June 1996

Bevat een interessant artikel van Henry Mintzberg. Het artikel 'Managing government, governing management' stelt dat de overheid niet als een bedrijf bestuurd kan worden. Van belang is een balans tussen vijf bestuurlijke modellen: overheid als machine; overheid als netwerk; controle van prestaties; de virtuele overheid en normatieve sturing. Een vertaling van dit artikel verscheen in *Holland Management Review*, nr. 48, 1996.

July-August 1996

Opnieuw is de voor bestuurskundigen meest boeiende bijdrage één van Mintzberg. In 'Musings on management' probeert hij een aantal metaforen over organisaties en management door te prikken: over de top/bottom indeling: "What organizations really have are the outer people [...] and the inner ones, [...] The only thing a chief executive sits atop is an organization chart" Zeer lezenswaardig.

September-October 1996

In 'Toward an Apartheid economy' schets econoom Freeman een donker beeld van de toekomst van de Verenigde Staten. Een economie met een zeer grote ongelijkheid, een samenleving gescheiden naar klasse. Met reacties. Zouden ze nu eindelijk zien wat Europeanen al decennia lang opvalt?

Zeit-Punkte

Wie geht's, Europa?

Euro und Erweiterung machen zu schaffen

Na het zomernummer met recepten weer een serieus en degelijk nummer, zoals te verwachten is van het links-liberale weekblad Die Zeit. In een kleine honderd bladzijden worden de vele problemen waar de EU mee te maken

krijgt in de nabije toekomst besproken: EURO en het gebrek aan democratie. Met bijdragen van Michel Rocard, Ben Knapen, Havel, Giscard d'Estaing en interviews met Franz Fischler (EU commissaris) en Delors.

Manière de Voir 31

Le nouveau modèle Américain

Deze uitgave van Le Monde Diplomatique bespreekt op uiterst kritische wijze, (is te verwachten van de Fransen) de Verenigde Staten. Over de tweedeling in de maatschappij, CNN, de diplomatie van de V.S., bendes, de multi-culturele staat enzovoorts. Goed tegenwicht voor de overdaad aan Angelsaksische literatuur.

Le Monde Diplomatique

AOÛT 1996

Als tegenwicht voor Foreign Affairs dit Franse maandblad. Een genuanceerde Engelstalige bron is ook de New York Review of Books (verschijnt om de week).

In het augustus nummer aandacht voor de verkiezingen en multi-media. Zoals altijd in Le Monde Diplomatique veel aandacht voor het Midden-Oosten en Afrika.

Septembre 1996

Interessant overzicht van de clan/familie van Saddam Hussein in Irak. Een essay over het gebruik van referenda in Zwitserland. Een groot artikel over milieuvervuiling in Midden- en Oost-Europa. En *Au coeur de la domination masculine* over de noodzaak van een werkelijke culturele revolutie in het leven van de man en de vrouw.

Financial Times

Zoals iedereen weet publiceert het Engelse tijdschrift The Economist regelmatig *surveys* van landen en onderwerpen (zie onder). Ook de zakenkrant The Financial Times publiceert deze een aantal keren per week. In de maandag-editie staat vermeld welke *surveys* die week zullen verschijnen. Een kleine selectie:

June 24 Spain
June 27 China
July 4 Italy
August 30 Aerospace
September 18 The Philippines
September 18 Europe's most respected companies

Het leuke aan dergelijke ranglijsten is het beperkte nut en de onlogische posities. Zo staat Koninklijke Olie/Shell bovenaan bij de bedrijven die het beste omgaan met milieu-problemen. De Brent-Spar? En British Airways staat zesde op de lijst voor bedrijven met de hoogste ethische standaards. Is men de *dirty tricks* campagne tegen Virgin vergeten?

The Economist

Het Engelse kwaliteits weekblad The Economist is een goede bron voor feiten, ideeën en argumenten. Vaak provocerend en altijd up to date. Net als de uitgaven van The Economist Intelligence Unit. Enkele keren per maand een *survey*.

September 7 Africa

Met aandacht voor de misère, de problemen met het in stand houden van de democratie, verkeerde hulp, Aids en de hoop dat Zuid-Afrika nu een leidende rol kan spelen in Afrika.

September 21 Britain

Over de Britse politiek, de constitutionele problemen, als onwillige Europeaan en de goede kant van Thatcher!

Economisch Statistische Berichten

Oftewel ESB, het economisch weekblad van Nederland. In nr. 4069 (21 aug 1996) o.a. aandacht voor de chipkaart en de gevolgen voor het monetair beleid; het monopolie van Sport7 komt aanbod in nr. 4070; in *Foute markten* wordt in nr. 4071 een analyse van de kinderporno zaak gegeven. In het nummer van 18 september natuurlijk uitgebreid (kritische) aandacht voor de miljoenennota.

In het volgende nummer van *Bestuurskundige Berichten* een overzicht van de "echte" bestuurskundige tijdschriften.

AGENDA

Oktober

Startersbeleid

Op 3 oktober is er in Zeist een congres over het startersbeleid van lokale overheden. Hoe kunnen zij startende ondernemingen stimuleren. Toegang f 895,- (studentenkorting ?), organisatie: Nederlands Studiecetrum. Inlichtingen 010-4349966.

Prioriteiten stellen

Lustrumcongres en open dag (3 en 4 oktober) van de faculteit bestuurskunde van de Universiteit Twente. Thema is prioriteiten stellen: het openbaar bestuur wordt in toenemende mate geconfronteerd met conflicterende doelstellingen, eisen en verwachtingen vanuit de maatschappij. Tegelijkertijd is bekend dat de overheidsmiddelen beperkt zijn en in de toekomst waarschijnlijk niet zullen toenemen. Studenten, aio en alumni-korting. Inlichtingen 053-4893258 en 053-4892255.

Demografie

Op 10 oktober organiseert de Nederlandse Vereniging voor Demografie een congres over 'Een teruglopende bevolking: ramp of remedie?'. Sprekers zullen ingaan op de demografische ontwikkeling in Europa en de gevolgen voor de economie, arbeidsmarkt en ruimtegebruik. Korting voor aio's, oio's en werklozen (studenten ?). Inlichtingen: 070-3565252.

November

Europese Statistiek

Van 6 tot 10 november organiseert 'Key to Europe' een cursus over statistische gegevensverzameling en gegevensanalyse door instituten van de EU. Inlichtingen: 032-24263338.

Arbeidsmarkt

De studievereniging Synergie (bedrijfswetenschappen) van de KU Nijmegen organiseert op 28 november een congres getiteld 'Flexibilisering: trend of toekomst?'. Inlichtingen: 024-3615598.

B O E K V E R K O P E R S

VAN STOCKUM

BREESTRAAT 54 2311 CS LEIDEN

TEL: 071 - 5124862

FAX: 071 - 5146836

E-MAIL: vstockum@dsl.nl

*DE BOEKENLIJST-BOEKHANDEL
BINNEN- EN BUITENLANDSE BOEKEN*

EIGEN IMPORT

INDONESIË

SCHAKEN

COMICS

MUZIEK

REIZEN

UITGEBREIDE BESTELSERVICE!